

Glagoljski rukopisi u izdanju Državnog arhiva u Pazinu – prvih 25 godina

Elvis Orbančić

Ove godine navršilo se točno četvrt stoljeća kako je Historijski arhiv Pazin 1992. godine pokrenuo ediciju Glagoljski rukopisi što je, uz Vjesnik Istarskog arhiva kao periodična publikacija, najdugovječniji samostalni izdavački program Državnog arhiva u Pazinu.

Oslonjeni na činjenicu koja kazuje da su u glagoljskoj knjizi položeni temelji hrvatske povijesti i kulture, književnosti i jezika ciljevi ovoga edicijskog niza su usmjeriti pažnju na glagoljske rukopise kao povijesna i jezična vrela te opipljiva svjedočanstva hrvatske prisutnosti na tlu Istre te ih učiniti dostupnima stručnoj i znanstvenoj javnosti, ali i širem društvenom krugu zainteresiranom za tekstove ovakve vrste.

Urednici i začetnici programa, svjesni da na ovim prostorima postoji potreba i društveni interes za izdavačkom djelatnošću ove vrste, ali i bitnost očuvanja i promoviranja glagoljske kulturne baštine, kreću s izdavanjem prvog sveska.

Prva je knjiga te biblioteke bila Anđelka Badurine, uglednoga povjesničara umjetnosti i franjevca trećoredca glagoljaša, koji je bio stalnim suradnikom pazinskog arhiva kao recenzent sve do njegovog odlaska s ovoga svijeta. Nakon Badurinine knjige, uslijedila su izdanja ovoga nakladničkoga programa iz ruku Dražena Vlahova. Taj je naš zaslužni umirovljeni djelatnik i dugogodišnji ravnatelj (1970.–1991.) priredio narednih deset knjiga. Kao povjesničar i arhivist, a glagoljicom se krenuo baviti kao autodidakt, u spomenuti je dugogodišnji pothvat krenuo transliteriravši najprije glagoljske zapise bratovštinske knjige iz Vranje (1609. – 1727.), a potom su se izredale iz svih ostalih mjesta Istre. Njegovim su marom objavljene sve opsežnije glagoljske rukopisne knjige nastale u okviru današnjih granica Istarske županije.

Prošle godine, kada je došlo u pitanje što dalje s Glagoljskim rukopisima u razgovoru i konzultacijama s ekspertima iz glagoljske domene, prihvatili smo se proširiti prostor djelatnosti na način da smo izašli iz okvira Istarske županije.

Krenuli smo u program objavljivanja pet rukopisnih sveščića koje je don Božo Milanović, u razdoblju fašizma djelujući u Trstu, uspio prebaciti u Zagreb te pohraniti ih u Arhiv Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Ti su rukopisi nastali u samom zaleđu Trsta, u župama današnje općine Dolina / San Dorligo della Valle u Italiji. Ovi su rukopisi od izrazitog značaja za hrvatsku glagoljašku kulturu jer su dokaz uporabe glagoljskoga pisma uopće u najzapadnijim krajevima, iz sela tršćanskoga zaleđa. Prvu knjigu smo objavili, ona nosi redni broj 12. te su uvodne studije napisane na tri govorna jezika za što ima više razloga: hrvatskom zato što je Pazinski državni arhiv izdavač, na slovenskom jer su tamo došli etnički Hrvati 16 i 17. st. s vremenom se stopili s većinskim slovenskim življem te se slovenizirali pa je to danas prostor značajne slovenske nacionalne manjine te na talijanskom obzirom da je mjesto nastanka vrela u Republici Italiji. Ujedno, što je ne manje važno ti su jezici i zastupljeni u predmetnim rukopisima što je pokazatelj stoljetnog suživota triju naroda na sjeverojadranskom prostoru. Držimo da nam opisani pristup objavljivanju ovih vrela omogućuje puno širi krug korisnika, tj. čitatelja.

Do sada je u nakladi Državnog arhiva u Pazinu izašlo sveukupno dvanaest svezaka:

- ◆ Anđelko Badurina: Boljunski glagoljski rukopisi; 1992.
- ◆ Dražen Vlahov: Glagoljski rukopis iz Vranje u Istri (1609-1633); 1996.
- ◆ Dražen Vlahov: Glagoljski rukopis iz Huma (1608-1639); 1999.
- ◆ Dražen Vlahov: Glagoljski zapisi u knjizi krštenih, vjenčanih i umrlih iz Huma (1618-1672); 2003.
- ◆ Dražen Vlahov: Glagoljski rukopis iz Roča. Iz Knjige crkve i bratovštine sv. Bartolomeja (1523-1611); 2006.
- ◆ Dražen Vlahov: Knjiga oltara bratovštine sv. Mikule u Boljunu (1582-1672); 2008.
- ◆ Dražen Vlahov: Knjiga računa općine Roč (1566-1628); 2009.

- ◆ Dražen Vlahov: Zbirka glagoljskih isprava iz Istre; 2010.
- ◆ Dražen Vlahov: Matična knjiga iz Boljuna: glagoljski zapisi od 1576. do 1640.; 2011.
- ◆ Dražen Vlahov: Matica krštenih župe Lindar (1591-1667); 2012.
- ◆ Dražen Vlahov: Glagoljske matice krštenih i vjenčanih iz Draguča u Istri 1579. - 1650.; 2015.
- ◆ Ivan Botica, Danijela Doblanović, Marta Jašo: Kvaderna ili ligistar bratovštine sv. Antona opata iz Zabrašca u Dolini; 2017.

Treba spomenuti i financijsku podršku koja nam je dodjeljivana u ovom programu. Ministarstvo kulture, naš utemeljitelj, prati i ovaj izdavački program prepoznavši njegovu kulturnu i nacionalnu vrijednost baš kako to čine i pojedine općine i gradovi Istarske županije.

Knjige iz edicije Glagoljski rukopisi predstavljaju izuzetno vrijedan doprinos poznavanju hrvatske glagoljske kulture, a također su gotovo neiscrpan izvor za proučavanje povijesti Istre te hrvatskoga jezika i književnosti općenito. ■

Državni arhiv u Pazinu

᠓᠖ᠨᠢᠨᠠᠷᠢᠬᠢ ᠠᠷᠢᠬᠢ ᠠᠷᠢᠬᠢ ᠠᠷᠢᠬᠢ

DRŽAVNI
ARHIV
U PAZINU

